

hvar och en af de ribbor, som ligga tvärskepps infalsade i kravellerna.

DÄDAN, adv. Se *Derifrån*, 1.

DÄDANEFTER, dä'dannä'ftr, adv. Se *Der-efter*, 1, b.

DÄFNA, v. n. 1. Blifva däfven. — *Däfnande*, n. 4.

DÄFVEN, a. 2. neutr. — *et*. Något fuktig. — *Syn*. Se *Fuktig*.

DÄFVENHET, f. 3. sing. Lindrig fuktighet. — *Syn*. Se *Fuktighet*.

DÄFVERT, m. 2. (skepp.) En svår bom, fästad på sköns i fockröset på en klamp, och stöttad med topprep till fockmasten samt med för- och akterharduner. [Dävert.]

DÄGELIG eller **DÄGLIG**, dä'jligg, a. 2. (af *Dag*) Vacker som en dag. Brukas nu mindre ofta, och då helst i den skämtsamma stilen. *En d. Rachel*. — *Syn*. Se *Vacker*. [Däjelig, Dejelig, Däjlig, Dejlig.]

DÄGELIGHET ell. **DÄGLIGHET**, f. 3. Egen- skapen att vara däglig. Jfr. d. o. — *Syn*. Se *Skönhet*.

DÄGGA, v. a. 1. 1) Giftva di. Denna bem., som är ordets ursprungliga och rätta, är numera föråldrad, men bibehåller sig i uttrycket *Däggande djur* (se här nedan). — 2) Dia. (Sjöt.) *D. apan*, säges, då en sjöman får sig ett rus af en med rom, arack o. d., i stället för med mjölk och kärna, på puts fylld kokosnöt. — *Däggande*, n. 4.

DÄGGANDE, part. akt. af *Dägga*. Brukas nästan aktivt i uttrycket: *D. djur*, sådana, som föda lefvande ungar, hvilka få sin första näring genom att dia mjölk ur modrens spenar. Kallas äfv. Däggdjur.

DÄGGDJUR, n. 5. Se *Däggande djur* (under föreg. ord).

DÄJA, se *Deja*.

DÄLD, dälld, m. 3. Liten dal.

DÄLDIG, a. 2. (föga brukl.) Full af dälder.

DÄMMA, v. a. 2. (af *Dam*, m.) 1) Genom uppförande af en dam stänga vatten, hindra dess strömmande, svämande. *D. vattnet i en å, vid bruk, quarn*, o. s. v. — *D. af, för, in*, se *Afdämna*, &c. *D. igen, till*, genom dam stänga, t. ex.: *D. igen utloppet af en bäck*. *D. upp*, se *Uppdämna*. — 2) (fig.) Se *Dämpa*, 2. — *Dämmande*, n. 4.

DÄMMARE, m. 5. Se *Sordin*.

DÄMNING, f. 2. 1) Handlingen, då man dämmer. — 2) Se *Dam*, m.

DÄMPA, v. a. 1. (t. *dämpfen*) 1) Släcka, afsakta (eld). *D. elden, dess häftighet*. *D. eldens framfart, härjningar*. *D. en eldsväda*. — *Syn*. Släcka, Hämma. — 2) (om ljud) Göra saktare, lägre. *D. rösten, en ton*. *Med d-d stämma*, med saktare röst. — *Syn*. Sänka, Sakta. — 3) (fig.) Göra, att någonting upphör, undertrycka. *D. ett uppror, ens högmod, sina begär*. — *Syn*. Se *Kufva*.

DÄMPANDE, n. 4. Handlingen, då man dämpar.

DÄNGA, v. a. 2. (pop. o. fam.) 1) Slå hårdt, med allt eftertryck. Brukas oftast absolut. *D. med något*. *D. på*, slå tätt och häftigt; äfv. fortfara att slå; äfv. gifva stryk, piska på. — *Syn*. Se *Slå*. — 2) Springa. *D. i väg*, bortspringa med all fart. — *Dängande*, n. 4. o. *Dängning*, f. 2.

DÄR, m. fl., se *Der*, m. fl.

DÄST, a. 1. För mycket fet, tjock, så att

man andas tungt och är besvärad af att röra sig. [Dest.]

Anm. Hette fordom *Dosud*, af *Daas*, dvala, tröthet.

DÄSTHET, f. 3. Egenkapen att vara däst. [Desthet.]

DÄXEL, se *Daxel*.

DÖ, v. n. 2. Ind. pres. sing. *Dör*; pl. *Dö*. Impf. sing. *Dog*; pl. *Dogo*. Konj. impf. sing. *Doge*. Imper. sing. *Dö*; pl. *Dön*. Sup. *Dött*. Part. pres. *Döende*; part. pret. *Död*. 1) (i allmänhet om allt, som har lif) Upphöra att vara till. *Allt lefvande i naturen dö*. Brukas dock om växter mindre ofta, utom i förbindelse med partiklarna *bort, ut*, t. ex.: *Flera träd hafva genom den starka kölden dött bort, ut*. — 2) (om menniskor) Upphöra att lefva här på jorden; lemna den jordiska omklädnaden och börja ett nytt lif. *Alla menniskor måste en gång d. Att d., det är att befrias ur fångsel*. *D. tidigt, i sin ungdom, i sina bästa år*. *D. i fält, i krig*. *D. för svärdet, på ärans fält*, stupas i krig. *D. för någons hand*, dödas af någon. *D. för bödelns hand*, blifva afrättad. *D. en naturlig död*, ej i strid eller genom olyckshändelse. *D. af sorg, af glädje, af ålder, sjukdom, lungrot*. *D. af hunger*, omkomma af brist på föda; (fig.) lida brist på det nödvändigaste till lifvets uppehälle, svälta. *D. af köld*, omkomma genom brist på nödig livsvärme; (fig.) frysa ytterligt. *D. af hetta*, (fig.) plågas af öfverdrifven hetta. *D. af skratt*, (fig.) skratta öfverdrifvet. (Fam.) *Lägga sig att d.*, dö helt oförmodadt, t. ex.: *länk, om han en vacker dag skulle lägga sig att d., hvad blefve det då af dig?* (Bibl.) *D. synden*, öfvergifva synden och omvända sig. *Jag vill d., om det icke är sant ell. jag vill d. på, att så är*, talesätt, då man vill bedyra något. Man säger äfv., med ännu större eftertryck: *Jag vill både lefva och d. på, att . . . Ni döer icke i år*, säges skämtvis till någon, som råkar komma, just då man talar eller nyss talat om honom. *D. bort ifrån ell. d. ifrån någon*, då man dör, lemna plats för andra, t. ex.: a) *Mina vänner hafva dött undan*; b) *Yngre embetsmän befordras, allt efter som de äldre hinna d. undan*. *D. ut*, se *Utdö*. — *Syn*. Omkomma, Med döden afgå, Afida, Bortgå, Gå, vandra bort, hädan, Afslumra, Kola af, Stryka med, Duka under, Gå all verldenes väg, Gå till sina fäder. — 3) (fig.) Försvinna, upphöra, undertryckas, hämmas. *Var lugn: hemligheten skall d. med mig*, jag skall aldrig yppa den. *Orden dogo på hans läppar*, han förmådde ej säga mer, ej säga, hvad han tänkte.

DÖD, a. 2. 1) Som upphört att lefva. *En d. menniska*. *Ell d-t kreatur*. *D-t träd*. — Bildar några sammansättningar, såsom: Skendöd, Stendöd, Själfdöd. — 2) (fig.) Som saknar lif. *Ell d-t ting*. *D-t kapital*, som ligger ofruktbart, ej inbringar något. *D-t kött*, se *Dödkött*. *D. kompass*, som icke nog snart rör sig, ej visar kursens ändring. — *Syn*. Liflös. — 3) (fig.) a) Liksom död, liksom man ej vore till. *Lefvande d. Borgerligen d.*, utesluten från ätnjutandet af borgerliga rättigheter. — b) Lat, trög. *Han är så d., att han ides knappt draga benen efter sig*. — c) Sorgsen, dystert, fäordigt, ledsamt, tråkigt, ensligt, öde. *I går var han själfva glädjen, i dag sitter han så d., att man ej får ett ord*